

Mpr nr. A104174 - - Dato : 19160102

Forfatter:

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Landbrug. Udkast til forslag til ændring af landbrugsdriften ved statens sindssygehospitalet. Der føres et selvstændigt landbrugregnskab, der foretages en omhyggelig undersøgelse af jordens grundforbedringsforhold, kreaturholdet afskaffelse, sædskiftet, svineholdets udvides, folkeholdet, tilsyn af landbrugskonsulenter

Mpr nr. A104175 - - Dato : 99999999

Forfatter:

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Landbrug. Regnskab over avlsvæsen ved sindssygehospitalet ved Århus i finansåret 1913-14.

Mpr nr. A104176 - - Dato : 19160105

Forfatter:

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Spørgsmål vedrørende landbruget. Vedrørende avlsregnskabet ved sindssygehospitalet ved Århus i finansåret 1913-14

Mpr nr. A104177 - - Dato : 19160118

Forfatter:Hauch, forstander Asmildkloster landsbrugsskole

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Landbrug. Kommentarer til landbrugsregnskabet fra sindssygehospitalet ved Århus af forstander Hauch Asmildkloster landbrugsskole.

Mpr nr. A104178 - - Dato : 99999999

Forfatter:

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Landbrug. Bemærkninger til regnskabet over sindssygehospitalet ved Århus' avlsvæsen i 1913-14.

Mpr nr. A104179 - - Dato : 19160513

Forfatter:Nielsen, Peder af 1. marts 1915, Kommissionen

Emnegruppe: Forhold vedr. landbrug

Tekst: Landbrug. Udtalelse af Peder Nielsen angående den fremtidige drift af sindssygehospitalets jorder. Sendt til kommissionen af 1. marts 1915.

SE NEDENFOR

Udkast

til

Forslag til ændring af Landbrugsdriften ved Statens Sindssygehospital

**1) Der føres et selvstændigt
Landbrugsregnskab.**

Bemærkninger:

1) Saaframt man vil have fuldt ud pålidelige Oplysninger om Økonomien Landbrugene, man der nærlig føres en omhyggelig Statusopgørelse samt føres et nøjagtigt detaljeret Regnskab.

* Det kongelig danske Landholdningselskab* har udgivet et eksemplar, som vil være anvendeligt på Hospitalerne.

**2) Der foretages en omhyggelig
Undersøgelse af Jordens
Grundforbedringsforhold.**

2) Uden Hensyn til den Drifterform, vælger, er det fornødent, dersom man skal nå op paa størst mulig bytte- at faa Jorden arfvandet og kalket, dersom den trænger dertil. For at faa Klarhed over, om Jorden hører til Hospitalerne, træ

til Grundforbedring, bør der rettes en Henvendelse til Medeselskabet om snarest muligt at foretage en Undersøgelse af Forholdene samt udarbejde Planer til eventuelle Manglers Afhjælpning.

3) Kreaturholdet af-
skaffes.

3) Der er ingen af Hospitalerne, der har saa stort et Køhold, saa Melkeforsyningen af Hospitalet kan ske fra egen Besætning, saa af den Grund er det næppe af Betydning, at der holdes Malkekveg.

Hele Driften vil blive langt simplere og efter det, der foreligger, langt billigere, naar der ingen Kvægbesætning holdes. Paa de to Hospitaler, hvor der holdes Køer, giver disse sjensynlig et betydeligt Under-
skud.

4) Kartofler og Havesager dyrkes i saa stor Udstrækning, som Forholdene tillader, og i alt Fald i mindst 2 Marker i Sædskiftet.

4) Ved at anlægge Driften saaledes, at Jorden i størst mulig Udstrækning kommer ind under havenæssig Dyrkning, bliver det muligt at udnytte Patienternes Arbejde i betydelig større Udstrækning end hidtil.

Middelfart.

Paa Hospitalet ved Middelfart, hvor der kun er 6,6 ha under landbrugsmæssig Dyrkning, kan Forholdene ordnes ret simpel-
Engen, der er paa ca. 1,1 ha, benyttes til Hestene.

De ca. 5,5 ha inddeles i 3 Marker :

1) Kartofler 2) Havre 3) Kartofler og (eller) Havesager.

Aarhus.

Paa Hospitalet ved Aarhus, hvor det under landbrugsmæssig Drift værende Areal er paa ca. 12,5 ha er der forskellige Muligheder.

Saafrømt en Del af Arealet egner sig til vedvarende Græs, vil det være naturligt at anvende ca. 2,5 ha paa den Maade til Afgræsning for Hestene.

Resten ca. 10 ha kan tænkes inddelt i 4 Marker saaledes 1) Kartofler 2) Havre 3) Rug 4) Kartofler og (eller) Havesager.

Vordingborg .

Paa Hospitalet ved Vordingborg, hvor Landbrugsarealet er 29,7 ha, kan der ogsaa være Tale om forskellige Muligheder ved Indretning af Sædskiftet. F.Eks. kan følgende tjene: ca. 2,7 ha henlægges til vedvarende Græs, ca. 2 ha benyttes til Lugerne, der finder Anvendelse dels til Hestene dels til Svinene. Resten ca. 25 ha anvendes i en 5 Marks Drift saaledes:

- 1) Kartofler. 2) Avl af Frøer, Gulerødder, Kaal og andre Havesager. 3) Havre.
- 4) Røfrøavl. 5) Hvæde.

5) Svineholdet udvides paa Aarhus og Oringe.

Det vil aabenbart være økonomisk at udvide Svineholdet, saa det bliver muligt ogsaa at anvende en Del Korn og Grøntfoder til Svinefoder. De bestaaende Kreaturstalde maa for en rings Udgift kunne omdannes til Svinestalde.

Almindelige Bemærkninger.

Ved den her foreslaede Ordning kan Folkeholdet i betydelig Grad indskrænkes.

Middelfart.

Paa Hospitalet ved Middelfart bør Gartneren ved Patienthjælp (undtagelsesvis lidt Daglejerhjælp) bestyre Dyrkningen af de faa ha Land.

Aarhus.

Paa Hospitalet ved Aarhus ansættes en Forkarl, der under Forvalterens Overledning bestyrer Avlsbruget, ved Hjælp af Patienternes Arbejde og eventuelt lidt Daglejerhjælp.

Vordingborg.

Paa Hospitalet ved Vordingborg ansættes en Avlsbestyrer, der leder Arbejdet og en almindelig Tjenestekarl. Det øvrige Arbejde udføres af Patienter og ved Daglejerhjælp.

Aarhus og Oringe

Der ansættes paa Aarhus og Oringe en Mand til at passe Svinene.

Den faglige Medhjælp til Indførelsen af Regnskabet og Anlægget af Driften samt det aarlige faglige Tilsyn vil det være naturligt at skaffe gennem de provincielle Landboforeninger, der alle har Plantesydkonsulenter.

Med Hensyn til Ordningen af Sædskiftet kan stedlige Forhold og navnlig Forekomsten af Plantesygdomme gøre det ønskeligt, at Sædskifterne indrettes anderledes end her foreslaaet, derfor vil den faglige Medhjælp være nødvendig.

For Hospitalet i Aarhus henvender Ministeriet sig til "Foreningen af jydsk Landboforeninger" i Aarhus med ønske

om, at Foreningens Konsulent, Hr. M.K. Kristensen maa føre Tilsyn med Landbruget ved Aarhushospitalet.

For Hospitalet ved Oringe henven-
der man sig til "De samvirkende Landbofor-
eninger i Sjællands Stift" med Ønske om,
at deres Konsulent, Hr. A. P. Jacobsen
maa føre Tilsyn med Landbruget ved Oringe

For Middelfarts Vedkommende er
Forholdene saa simple paa Grund af det
lille Areal, at noget særligt Tilsyn maa
anses for uforment, naar først Grund-
forbedringsarbejderne er udført, og Drif-
ten er anlagt.

Saafrømt det gennem den ændrede
Drift viser sig ugerligt at bringe et
passende Udbytte (ca. 80 Kr. pr. ha) ud
af Landbruget i Løbet af ca 3 Aar, bety-
des det Hospitalerne, at Jorden vil blive
bortforpagtet.

Åsmildkloster Landbrugsskole ved Viborg, den 2° Januar 1916.

H. Hauch.

104-175

Bilag 22.

Regnskab

over

Avlyssens Ved

Sindssygehospitalet ved Aarhus i Finansaaret 1913/14.

Indtægt

		Kr.	Øre
Beholdning 1/4 1913:			
3000 kg. Havre a 13 Øre	390 Kr. 00 Øre		
1200 " Byg a 14 "	168 " 00 "		
3600 " Hø a 4 "	144 " 00 "		
695 hl. Roer a 50,36 Øre	350 " 00 "		
16,68 " Gulerødder a 57,55 Øre	9 " 60 "		
20 Læs Havrehalm	864 " 00 "		
2 " Byghalm	57 " 60 "		
5 " Kløverhø	216 " 00 "		
350 kg. Kager	<u>43 " 00 "</u>	2.242	20
Slagter Nielsen for Udsætterkøer		1.370	00
Jens Ovesen for Kalve		65	00
R. Ovesen " "		70	00
Svineslagteriet for Svin		15.685	73
Solgt Svin til private		225	75
Bespisningskontoen for Mælk		5.934	63
do " Ag		907	18
Foder til 2 Køreheste, Post- og Gartnerhest		1.800	00
Udbytte ved Driften af Hospitalets Jorder:			
11.883½ kg. Havre a 12,40 Øre	1474 Kr. 17 Øre		
2122 " Byg a 12,00 "	254 " 64 "		
17280 " Hø a 6,00 "	1036 " 80 "		
1522 hl. Roer a 47,00 "	715 " 34 "		
30,68 " Gulerødder a 70,00 "	21 " 48 "		
65 Dages Staldfoder a 35 Øre pr. Dag	22 " 75 "		
40 Dages Græsning a 35 " " "	14 " 00 "		
48 hl. Kartofler a 3 Kr. 50 Øre	<u>168 " 00 "</u>	3.707	18
	<u>Ialt</u>	<u>32.007</u>	<u>67</u>

Udgift

	Kr.	Øre
Køb og Ombytning af Køer	1.285	00
do " Grise	12.868	00
do " Kyllinger	62	50
Indkøb af Foderstoffer og Sædekorn m.m.	3.330	89
Valsning og Maling af Korn	47	58
Saltsten og Brændevin samt Hørfremmel	5	00
Vognsmørelse og Tjære	6	80
Bedækningspenge	24	00
Dyrlægenonorar	37	50
Forsikring af Heste og Kreaturer	201	75
Medikamenter	2	80
Hestebeslag	155	55
Reparationer af Vogne og Avlsredskaber m. v.	381	00
do af Seletøj	52	95
Regndækkener	21	50
Grimtøjler, Reb m.v.	19	05
Bespisningskontoen for Madaffald	1.383	01
H. P. Nordmand m.fl. for Arbejde ved Avlsvæsenet	1.500	00
Røgterens Løn	1100 Kr. 00 Øre	
do Bolig og Brændsel	<u>300 " 00 "</u>	1.400 00
Avlskarlens Løn	1100 Kr. 00 Øre	
do Bolig og Brændsel	300 " 00 "	
do Uniform	<u>63 " 00 "</u>	1.463 00
Af Patienter udført Markarbejde for	476	90
Strøelse til Heste og Kreaturer (25 kg.pr.Dag)	285	00
Værdien af Beholdningerne 1/4 1913	2.242	20
do af Aarets Avl	<u>3.707</u>	<u>18</u>
Ialt	30.959	16
Herfra drages:		
Beholdning den 31 ^e Marts 1914:		
3450 kg. Havre a 12 Øre	414 Kr. 00 Øre	
1500 " Byg a 14 "	<u>210 " 00 "</u>	
Overføres	624 Kr. 00 Øre	30.959 16

Udgift

		Kr.	Øre
	Overført	624	00
		30.959	16
3600 kg. Hø a 6 Øre	216	00	"
695 hl. Roer a 50 "	347	50	"
14 " Gulerødder a 70 Øre	9	80	"
900 kg. Kager a 14 Øre	126	00	"
10 Læs Havrehalm a 90 Lp a 40 Øre	360	00	"
	1683	Kr. 30	Øre
<u>Kørsler</u> udført med Avlshestene, men ikke vedrørende Avlsvæsenet:			
Isning, Skærver, Ral, Grus, Sand o.s.v. kapitaliseret til			
		400	00
<u>Reparationer af Seletøj og Vogne</u>			
1 Brug hos Kusk, Post og Gartner	149	50	"
<u>Gødning til Haven</u> , kapitaliseret til	200	00	"
		2.432	80
	Endelig Udgift	28.526	36

Rekapitulation

Indtægt	32.007	Kr. 67	Øre
Udgift	28.586	0	36
<u>Overskud</u>	3.481	Kr. 31	Øre

Paa Spørgeskemaet vedrørende Landbruget var der opgivet et Overskud af c. 4.000 Kr., men da man heri havde medtaget en Indtægt for solgt Udhugst m.v., stor 696 Kr., som egentlig ikke vedrører Landbruget, er denne Indtægt ikke opført i nærværende Regnskab og Overskudet bliver da dette Beløb mindre.

Vedrørende Avlsvæsenesregnskabet ved Sindssygehospitalet
ved Aarhus i Finansaaret 1913/14.

Spørgsmaal.

Svar.

1. Hvor mange Svin fandtes der paa Sindssygehospitalet henholdsvis 1° April 1913 og 31° Marts 1914, og hvad vejede disse ?

ad 1. 1° April 1913 : 52 stk.

31° Marts 1914 : 55 stk.

Det er ikke muligt at opgive Vægten af disse Svin, men jeg antager, at af de den 1° April 1913 i Behold værende Svin vejede de 34 stk. c. 90 kg. pr. Stk. og de 18° Stk. c. 50 kg. Af de den 31° Marts 1914 værende Svin vejede de 37 Stk. c. 90 kg. pr. Stk. de 10 Stk. c. 50 kg. og de 8 Stk.

2. Hvor mange Svin er der købt fra 1° April 1913 til 31° Marts 1914 ?

ad 2. 274 stk.

Hvad kostede de pr. Stk., og hvor stor var deres Gennemsnitsvægt ved Modtagelsen ?

c. 47 Kr. pr. Stk.

Hvor mange Svin er der solgt til Slagteriet og til andre i nævnte Tidsrum, og hvad kostede de pr. Kg. (levende eller slagtet Vægt)

Gennemsnitsvægten ved Modtagelsen var antagelig c. 30 kg. pr. Stk.

270 Svin solgt- 1 er død.

Kostede gennemsnitlig i levende Vægt c. 76 Øre pr. Kg.

3. Hvor mange Td. Svinesæde er der anvendt til Svinefedning i det nævnte Tidsrum, og hvilken Værdi er 1 Td. regnet til ?

ad 3. 1317 Td. - 1 Kr. 05 Øre pr.

Td. I Svinesæden er medtaget al Kartoffelskrælning og Kaalaffald m.v., og Prisen paa dette er sat ligesom for Madaffaldet.

4. Hvor mange Køer fandtes der paa Hospitalet henholdsvis den 1° April 1913 og den 31° Marts 1914?

ad 4. 1° April 1913 : 14 Køer og 2 Kalve. 31° Marts 1914: 13 Køer, 1 Kvie og 2 Kalve.

Spørgemaal.

Svar.

5. Hvor mange kg. Oliekager og andet Kraftfoder er der anvendt til Køerne fra 1° April 1913 til 31° Marts 1914 ?

ad 5. 12.550 kg. Oliekager.

6. Hvor mange kg. Mælk (Liter) er der solgt til Husholdningen fra 1° April 1913 til 31° Marts 1914 ?

ad 6. 45.651 kg.

7. Hvad er Hønsene fodrede med nævnte Aar ?

ad 7. Byg, Benmel, Strandskaller og en Del Madaffald.

8. Hvad har Husholdningen betalt pr. kg. Æg nævnte Aar ?

ad 8. I Gennemsnit 1 Kr. 23 Øre.

9. Besørges Postkørsel og Gartner arbejde af den samme Hest ?

ad 9. Nej.

10. Hvor meget Kunstgødning er der anvendt fra den 1° April 1913 til den 31° Marts 1914 ?

ad 10. 400 kg. 18 % Superphosphat
200 " 37 % Kaligødning
100 " Chilisalpeter.

Sindssygehospitalet

ved

Aarhus. den 5° Januar 1916.

A. Lund.

Hr. Kontorchef Lundbye .

Selv om Regnskabet for Aarhus Sindssygehospital er meget ufuldstændigt, er det dog ret klart, at det Overskud paa ca. 3.500 Kr., der er anført paa Regnskabet, i Virkeligheden ikke eksisterer.

Svineregnskabet udviser et Overskud paa 3.042 Kr..

Det virkelige Forhold er imidlertid det, at Svineholdet giver et stort Underskud. Den Pris der betales for Smaasvinene, der gaar ind i Besætningen, er anført til ca. 47 Kr. pr. Stk. Naar man havde købt Grise af normal Vægt ca 15 Kg. kunde de i det nævnte Tidsrum have været købt for mindre end den halve Pris.

Der er efter Opgivelse anvendt 1317 Td. Svinæde i 1913-14 til en Pris af 1 Kr. 05 Øre = 1382 Kr. 85 Øre.

Rent bortset fra, at det er et foruroligende stort Antal Td. Svinæde, er Prisen altfor lav.

Paa Viborg Sindssygehospital solgtes der i det samme Tidsrum 555 Td. Svinæde til en Pris af 7 Kr. 31 Øre pr. Td. Kartoffelskræl og Kaalaffald er ogsaa her medregnet. Jo større Affaldsmængden bliver, desto mere Værdi maa man regne den har, idet Kartoffelskræl, Kaalaffald og andre mindre værdifulde Affaldsstoffer maa paaregnes at fylde forholdsvis lige meget paa alle Hospitaler. Regner man Svinæden i Aarhus til en Pris af 7 Kr. pr. Td., bliver Værdien $1317 \times 7 = 9219$ Kr.-

De 1800 Kr., der i Regnskabet er opført for Fodring af de 4 Køreheste, maa være alt for meget. Lægges man Kuskens Løn til den her nævnte Sum samt Udgifterne til Vogne, Seletøj m.m., kommer man op paa en saa stor Sum, saa det vil blive langt billigere at lade Kørselen udføre ved lejet Hjælp. Selv om en direkte Sammenligning mellem Kørselsudgifterne i Viborg og Aarhus ikke lader sig foretage, skal jeg eksse selvvis nævne, at Kørselsudgifterne i Viborg fordeler sig saaledes:

Kørsel med Patienter	213.00	Øre
Gødningskørsel	91,00	"
Kørsel med Materialier	352.00	"
Leje af Tankvogn	30.00	"

Ialt : 686 Kr.00 Øre.

Hvad Kvægbesætningen angaar, fremgaar det, at Mælkemængden 1913/14 har været 45651 Kg. Da der paa Hospitalet har været 14 Køer, giver de nævnte Tal en Gennemsnitsydelse af 3261 Kg. aarlig, hvilket maa siges at være en ret normal Mælkemængde. I de tidligere meddelte Oplysninger var Mælkemængden opført til 5475 Kr. aarlig som Gennemsnit for 10 Aar. -

Selv om det ikke tydelig fremgaar af det ufuldstændige Regnskab, giver Kvægholdet dog utvivlsomt et Underskud.

Gaar man ud fra, at Halmens Værdi er lig Gødningens Værdi, mangler der Oplysninger om Sommergræsningen, der maa føres til Udgift i Kvæg-regnskabet, samt om den anvendte Patienthjælp til Pasning af Køerne.

Mælken er afregnet til 13 Øre pr. Kg. I det samme Tidrum betales der 11 Øre pr. Kg. for Mælken i Viborg, og efter det jeg har faaet oplyst, var den endnu billigere paa Middelfart. 2 Øre mere pr. Kg. for Mælken giver en Merindtægt for Kvægholdet paa ca. 900 Kr. *Karlson*

Patienterne har i 1913/14 haft 4769 Arbejdsdage ved Landbruget. Denne Arbejdskraft er ført til Udgift for Landbruget med 476 ³ Kr. ~~90~~ Øre *fuld* om Dagen paa egen Forplejning. De Patienter, hvis Arbejde over Hovedet har nogen Værdi, maa fornuftigvis præstere Arbejde for mere end de nævnte 10 Øre om Dagen.

Naar der tages Hensyn til de her nævnte Forhold samt til Forrentning af Jord, Bygninger, Besætning, Redskaber m.m., fremtræder det meget klart, at Landbruget paa Hospitalet ved Aarhus giver et betydeligt aarligt Underskud.

Asmildkloster Landbrugsskole, Viborg den 18^e Januar 1916.

H. Hauch.

Bemærkninger

til

Requiskab over Sindssygehospitalet ved
Århus's Aulstrosen i 1913/14.

ad Indtægten.

Ifølge de af Forstander Haüch i Skrivelse af
18' f. M. fremsatte Bemærkninger maa Indtægten
formentlig redüceres ved:

1) For stor Indtægt ved Foder til 2 Körcheeste, Post- og
Gartnerhest (jfr. at Udgiften til Foder til 4 Heste på
Sindssygehospitalet i Middelfart i samme Finans-
aar har været 1.493 Kr. 53 Øre)

. 300 Kr. 00 Øre

2) For stor Indtægt ved Mælk 900 - 00 -

Endvidere kan Beholdninger
pr. 1' April 1913 ikke behagles
som en Indtægt i Finansaaret
1913/14, hvorfor Indtægten yder-
ligere maa redüceres med Be-
holdning pr. 1' April 1913 . . .

2.242 - 20 -

ialt: 3.442 Kr. 20 Øre

Naar man fra de i Regnskabet opgjorte
 Indtægter 32.007 Kr. 67 Øre
 drager det novent Beløb af 3.442 - 20 -
 bliver Indtægten 28.565 Kr. 47 Øre

ad Udgift.

Ifølge Forstander Haüchs ovennævnte Bemærk-
 ninger maa Sommeren antages at have en
 Merværdi af 7.836 Kr. 15 Øre

Naar man til den i Regn-
 skabet angjorte Udgift 28.526 - 36 -
 lægger det novent Beløb af 7.836 - 15 -
 bliver Udgiften 36.362 Kr. 51 Øre

Drages herfra den ovenfor
 opgjorte Indtægt 28.565 - 47 -
 fremkommer der et
 Underskud af 7.797 Kr. 04 Øre

Her til kommer endvidere ifølge Forstander
 Haüchs Bemærkninger:
 Værdi af Sommergræsning, Merværdi af Patient-
 hjælp, Forrentning af jord, Bygninger, Besæt-
 ning, Redskaber m. m.

Gennem Hr. Borgmester Drechsel er jeg af Formanden for Kommissionen af 1° Marts 1915 anmodet om at fremkomme med en Udtalelse om, hvorledes jeg kunde tænke mig, at den fremtidige Drift af Sindssygehospitalets Jorder skulde være.

I den Anledning skal jeg bemærke, at jeg finder den nuværende Drift af Jorden god og fuldtud forsvarlig, og jeg anbefaler at fortsætte med denne Drift for saa vidt man ønsker at bibeholde Kærne.

Hvad Koholdet angaar skal jeg bemærke, at Aarhus Hospitalet hidtil har ønsket at have nymalket Mælk fra egne Køer, men da dette vel neppe kan hævdes at være absolut nødvendigt, kan jeg finde det forsvarligt at Koholdet nedlægges under Hensyn til, at det dyre Kvægfoder og de meget høje Kreaturpriser for Tiden gør Kohold i al Almindelighed mindre rentabelt.

Dersom Koholdet paa Hospitalet afskaffes, maa man ind paa en meget ændret Drift. Der vil i saa Fald kunne lægges Vægt paa Kartoffeldyrkning i saa vid Udstrækning som Hospitalets meget uensartede Jord tillader, men der maa gøres opmærksom paa, at en stor Del af Jorden ikke vil kunne anvendes til Kartoffelavl. Med Hensyn til Haveprodukter vil der muligvis med Fordel kunne dyrkes forskellige Slags Kaal, Porrer, Rødbeder etc. til Hospitalets Behov.

Foruden Kartoffler og Haveprodukter vil der i en Del af Marken kunne dyrkes det til Hesteholdet nødvendige Havre og Kløver. Jeg maa meget fraraade, at der gøres Forsøg med vedvarende Dyrkning af Græs, da af Hensyn til de store Fordringer der stilles til Hestenes Arbejdsdygtighed efter min Formening er uforsvarligt at sætte Hestene paa Græs.

Til Oplysning skal jeg tillade mig at fremføre, at Hospitalets Landbrugsareal bestaar af 13 Marker af yderst forskellig Beskaffenhed. Nogle Marker bestaar af temmelig stærk Lerjord, andre af Sandunderlag og er derfor ikke frugtbare, og en af Markerne har vaad og sur tørveagtig Bund. Desuden er Markerne omgivet af Krat, Skov og store levende Hegn, hvilket skader Avlen.

At der i 1913-14 har været Underskud paa Kvægholdet, som Hr. Hauch gør gældende, kan jeg efter hvad der fremgaar af Regnskabet ikke erkende.

Med Hensyn til Svineholdet, da er jeg fuldtud enig med Hr. Forvalter Lund i, at man ikke kan indsette saa smaa Grise, som Hr. Hauch foreslaar, idet disse ikke kan taale det sure Madaffald. Og skal man fodre med Mælk og Grutning bliver Resultatet ugunstigt. Forøvrigt kunde der ikke i 1913/14 købes 15 kg. Grise til den af Hr. Hauch angivne Pris.

Saafrømt man i Viborg kan faa 7 Kr. 31 Øre pr. Td. Madaffald, vil jeg foreslaa, at man nedlægger Svineholdet og sælger Madaffald til Viborg, thi en saa stor Sum, som Hr. Hauch nævner 9219 Kr. kan Svinene i Aarhus ikke indbringe. Men jeg hævder, at den i Regnskabet opførte Pris for Madaffald er forsvarlig, eftersom det er samme Pris som andre Institutioner i Aarhus opnaar for solgt Madaffald.

Efter det Udbytte Hospitalets Marker har givet i de Aar, jeg har været Medlem af Direktionen, mener jeg, at Driften af Jorden fuldtud staar paa Højde med Egnens Landbrug i Almindelighed, og jeg kan ikke erkende, at Overskudet, efter det af Hr. Forvalter Lund for 1913/14 skønmæssigt aflagte Regnskab, er sat for højt.

At 12,69 ha kan roefodre og straaefodre en Besætning paa 14 Køer hele Aaret og kornfodre 7 Heste de $\frac{1}{2}$ af Aaret maa erkendes at være et tilfredstillende Resultat, særlig naar Hensyn tages til, at Arbejdet ved Landbruget paa et Sindssygehospital ikke- som paa en Gaard- kan blive udført, naar det helst skal udføres, men meget ofte bliver Lejlighedsarbejde, samt at Aarhus Hospitalets Marker ligger uheldigt og spredt, og ikke mindst at Hospitalets Landbrug nærmest er baseret paa at skulle være til Patienternes Adspredelse.

Arbødigst

P. Nielsen.

Hr. Kontorchef Lundbye.

Formand for Kommissionen af 1° Marts 1915.

København.